

**RAPORT SEMESTRIAL DE PROGRES
PRIVIND IMPLEMENTAREA PROIECTULUI
„REDUCEREA IMPACTULUI INFECȚIEI HIV ÎN REPUBLICA
MOLDOVA”
SEMESTRUL I ANUL 2011**

Raport alcatuit de Centrul pentru Politici și Analize în Sănătate

INFORMAȚII GENERALE DESPRE GRANT

Titlul Proiectului	Reducerea impactului infecției HIV în Republica Moldova, 2010-2014
Donator:	Fondul Global pentru Combatere a SIDA, Tuberculozei și Malariei
Runda:	8
Numărul grantului	MOL-809-G06-H
Recipientul Principal:	Centrul pentru Politici și Analize în Sănătate (Centrul PAS)
Data semnării acordului:	04 ianuarie 2010
Finanțarea solicitată:	16,723,816.00 Euro pentru cinci ani
Finanțarea aprobată:	Faza 1: 7,102,866.00 Euro Faza 2 ¹ :
Durata fazei:	01 ianuarie 2010 – 31 decembrie 2011 01 ianuarie 2012 – 31 decembrie 2014
Perioada cuprinsă de prezentul raport:	01 ianuarie 2011 - 30 iunie 2011

¹ Faza 2 se negociază după 18 luni de la demarare proiectului în funcție de implementarea fazei 1.

ACRONIME ȘI ABREVIERI

APL	Autoritate Publică Locală
CNC	Consiliul național de coordonare a programelor naționale de profilaxie și control al infecției HIV/SIDA, infecțiilor cu transmitere sexuală și control al tuberculozei
CTV	Consiliere și testare voluntară
DDVR	Dispensarul Dermato-Venerologic Republican
DNR	Dispensarul Narcologic Republican
Fondul Global	Fondul Global pentru Combaterea SIDA, Tuberculozei și Malariei
FSM	Fundația Soros-Moldova
GTL	Grup Tehnic de Lucru
IDOM	Asociația Obștească „Institutul pentru Drepturile Omului din Moldova”
M&E	Monitorizare și Evaluare
MMPSF	Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei
MS	Ministerul Sănătății
ONG	Organizație Neguvernamentală
PTH	Persoanele care trăiesc cu HIV
ȘSP	Școala de Sănătate Publică
TARV	Tratament antiretroviral
TS	Terapie de substituție
UDI	Utilizatori de droguri injectabile
USM	Universitatea de Stat din Moldova
USMF	Universitatea de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”

CUPRINS

<u>INTRODUCERE.....</u>	<u>5</u>
<u>DESCRIEREA GENERALĂ A PROIECTULUI.....</u>	<u>6</u>
<u>SUMARUL REALIZĂRILOR</u>	<u>8</u>
<u>ACTIVITĂȚILE IMPLEMENTATE ȘI REZULTATELE</u>	<u>11</u>
OBIECTIVUL 1. ÎMBUNĂTĂȚIREA PERFORMANȚEI PROIECTULUI FONDULUI GLOBAL, RUNDA A VI-A.....	11
OBIECTIVUL 2. ÎMBUNĂTĂȚIREA CALITĂȚII VIEȚII PERSOANELOR CARE TRĂIESC CU HIV	18
OBIECTIVUL 3. FORTIFICAREA LIGII NAȚIONALE A PTH.....	29
<u>INDICATORII DE PERFORMANȚĂ AI PROGRAMULUI.....</u>	<u>32</u>
<u>UTILIZAREA FONDURILOR</u>	<u>36</u>

Introducere

Ca urmare a necesității diminuării impactului infecției HIV în Republica Moldova, precum și costului ridicat al intervențiilor complexe în domeniu, Consiliul național de coordonare a Programelor Naționale de profilaxie și control al infecției HIV/SIDA, infecțiilor cu transmitere sexuală și control al tuberculozei a solicitat ajutor financiar suplimentar de la Fondul Global de Combatere a SIDA, Tuberculozei și Malariei în cadrul Rundeii a 8-a.

În rezultat, Fondul Global a aprobat finanțarea Aplicației înaintate de CNC în scopul susținerii activităților stipulate în Programul Național de profilaxie și control al HIV/SIDA și infecțiilor cu transmitere sexuală.

Începând cu Runda a 8-a, în conformitate cu cerința donatorului, este implementat mecanismul dublu de urmărire a finanțării (Dual tracking finance), respectiv resursele financiare ale Fondului Global destinate țării sunt gestionate prin intermediul a doi Recipienți Principali - guvernamental și neguvernamental.

Centrul pentru Politici și Analize în Sănătate (Centrul PAS), organizație independentă, neguvernamentală, necomercială și non-profit, a fost selectat în calitate de Recipient Principal neguvernamental de către CNC în baza unui concurs deschis și transparent.

Astfel conform acordului de grant nr. MOL-809-G06-H, Centrul PAS gestionează un grant în mărime de 7,102,866.00 Euro pentru prima fază de implementare (01 ianuarie 2010 – 31 ianuarie 2011).

Acordul de grant a fost semnat pe data de 04 ianuarie 2010 de către Fondul Global și Centrul PAS, 01 ianuarie 2010 fiind data de lansare a implementării Grantului.

În conformitate cu Aplicația țării și acordul de grant au fost contractați patru Sub-recipienti pentru implementarea anumitor componente ale proiectului:

- Fundația Soros-Moldova
- Asociația Obștească "Liga persoanelor care trăiesc cu HIV din Moldova"
- Asociația Obștească "Institutul pentru Drepturile Omului din Moldova"
- Asociația de binefacere "Viața Nouă"

Centrul PAS împreună cu Sub-recipientii implementează activitățile grantului în strânsă colaborare cu Consiliul național de coordonare a Programelor Naționale de profilaxie și control al infecției HIV/SIDA, infecțiilor cu transmitere sexuală și control al tuberculozei, Ministerul Sănătății, Ministerului Muncii, Protecției Sociale și Familiei, instituțiilor din subordinea ministerelor, autoritățile publice locale, Oficiile UNAIDS și OMS din Moldova și organizațiile neguvernamentale active în domeniul HIV/SIDA.

Descrierea generală a Proiectului

Programul „Reducerea impactului infecției HIV în Republica Moldova” în cadrul Grantul Fondului Global, Runda a 8-a, intenționează să mărească suportul și îngrijirea PTH prin extinderea programelor și serviciilor existente și prin introducerea modelelor inovative de suport și îngrijire orientate spre client. Programul va asigura asistență psiho-socială și de compliance la tratament pentru 8,000 PTH prin oferirea de granturi ONG-urilor active în domeniul HIV/SIDA și prin suportul echipelor multidisciplinare. Programul va fortifica capacitatea echipelor multidisciplinare care funcționează sub umbrela Ministerului Muncii, Protecției Sociale și Familiei care pot presta servicii comunitare pentru PTH și copii, precum și identifica persoanele care trăiesc și sunt afectate de HIV care necesită servicii de protecție socială, mărind astfel accesului universal și acoperirea cu servicii sociale a grupului țintă.

Pe lângă toate acestea, sunt planificate unele activități care îi vizează pe utilizatorii de droguri injectabile infectați cu HIV. Obiectivele acestor activități presupun identificarea UDI și referirea la tratamentul de substituție cu metadonă. Se planifică creșterea ratelor de înrolare și astfel îmbunătățirea ratei de succes a proiectului din Runda a VI-a. Acesta este scopul principal al intervențiilor orientate către UDI activi care de regulă necesită mai mult suport pentru a rămâne aderenți la TS, cu scopul de a micșora rata înaltă de abandon atestată la moment. Asemenea activități vor fi implementate inclusiv în penitenciarele din Moldova (minimum 5).

Programul de asemenea prevede instituirea, susținerea și fortificarea centrelor comunitare sociale pentru PTH. Aceasta presupune a fi o inițiativă asociată dintre autoritățile publice locale și ONG-urile din domeniu pentru a reduce golurile actuale în sistemul de servicii sociale. Centrele comunitare urmează a fi amplasate în fiecare dintre cele 4 regiuni ale Moldovei (Nord, Sud, Centru și regiunea din stânga Nistrului) și susținute după finalizarea programului de autoritățile publice. Pe lângă serviciile de suport legal și îngrijire oferite, aceste centre, de asemenea, vor servi ca mijloace principale pentru livrarea altor componente ale îngrijirii generale și a pachetului de asistență, inclusiv consiliere, grupuri de ajutor reciproc și obținerea unei profesii.

O altă componentă a proiectului va fi axată pe protecția și promovarea drepturilor persoanelor infectate și afectate de HIV. Un șir de activități comprehensive vor fi orientate spre furnizarea și asigurarea suportului legal/rezolvarea litigiilor pentru PTH, prevenirea încălcării drepturilor persoanelor infectate sau afectate de HIV, instruirea avocaților și juriștilor în HIV, revizuirea curriculum-ului universitar pentru juriști în vederea reflectării aspectului HIV/SIDA și protecției legale a drepturilor omului.

Programul va dezvolta standarde și va instrui furnizorii de servicii de îngrijire paliativă pentru pacienții incurabili care necesită îngrijire la domiciliu sau îngrijire pe viață. O Secție de Îngrijire Paliativă va fi renovată, echipată și ulterior întreținută de către stat.

Scopul și obiectivele proiectului:

Scopul întregului program este de a reduce morbiditatea, mortalitatea și impactul HIV asupra Persoanelor care trăiesc cu HIV. Acesta are la bază 3 obiective principale:

- 1) de a îmbunătăți performanța proiectului Fondului Global, Runda a VI-a
- 2) de a îmbunătăți calitatea vieții Persoanelor care trăiesc cu HIV
- 3) de a crește capacitățile Ligii persoanelor care trăiesc cu HIV

Grupurile țintă/beneficiarii:

- Grupurile țintă directe

Grupurile țintă directe ale acestui program sunt toți adulții și copiii infectați cu HIV din Moldova. Conform estimărilor către finele anului 2013 numărul cumulativ al PTH va atinge cifra de 12,000 persoane. Pe lângă toate acestea, Liga PTH din Moldova va fi susținută și consolidată.

- Beneficiarii indirecti

Beneficiarii indirecti ai acestui program sunt specialiștii în sănătate și protecție socială: mandatarii principali ai instituțiilor naționale și ai instituțiilor relevante din domeniu, furnizorii de servicii de medicină primară, medicii infecționiști, membrii echipelor ARV, studenții colegiilor și universităților de medicină, studenții departamentelor de asistență socială în cadrul universităților din Moldova, asistenții sociali, managerii din sistemul de sănătate, furnizori de servicii în domeniul HIV/SIDA, reprezentanții ONG-urilor și avocații/juriștii activi în domeniul HIV/SIDA, etc.

Direcțiile de activitate:

Pentru atingerea obiectivelor propuse sunt implementate un șir de activități orientate spre:

Obiectivul 1

- Îmbunătățirea performanțelor atinse în cadrul Runderi 6 (Ref I)
- Stabilirea unei abordări complexe în prestarea serviciilor pentru PTH (Ref II)
- Îmbunătățirea cunoștințelor prestatorilor de servicii sociale în domeniul HIV/SIDA (Ref IV)
- Instituționalizarea instruirii prestatorilor de servicii în domeniul HIV/SIDA prin e-learning (învățământ la distanță) (Ref V)
- Favorizarea parteneriatelor în asistența socială pentru PTH (Ref VI)
- Fortificarea capacității instituționale pentru prestarea serviciilor sociale pentru PTH (Ref VII)

Obiectivul 2

- Instruirea personalului medical în tratamentul HIV/SIDA și îngrijire în conformitate cu protocoalele OMS (Ref III)
- Asigurarea suportului PTH în îngrijirea paliativă prin instituirea Secției de Îngrijire Paliativă (Ref VIII)
- Promovarea și îmbunătățirea aderenței la TARV (Ref IX)
- Asigurarea identificării și aderenței la TS a UDI prin asistența ONG-urilor (Ref X)
- Suport pentru copii infectați și afectați de HIV (Ref XI)
- Instituirea centrelor sociale regionale pentru PTH (Ref XII)
- Evaluarea situației drepturilor omului în contextul HIV/SIDA (Ref XIII)
- Asigurarea asistenței juridice și litigării (Ref IV)

Obiectivul 3

- Suport pentru Liga PTH (Ref XV)

Sumarul realizărilor

Pe parcursul semestrului unu al anului 2011, au continuat revizuirea, aprobarea și tipărirea curriculum-urilor în domeniul HIV/SIDA pentru formarea profesională inițială și continuă a specialiștilor medicali, formarea continuă a asistenților sociali comunitari, juriștilor cât și elaborarea de ghiduri în domeniul HIV/SIDA pentru diferite categorii de prestatori de servicii. În rezultat:

- au fost aprobate și tipărite *suportul de curs pentru formarea inițială* (versiune romană și rusă) și *ghidul pentru profesori în Infecția cu HIV* pentru Colegiile de Medicină și Farmacie. Materiale au fost transmise Colegiului Național de Medicină și Farmacie pentru distribuire în restul colegiilor de medicină din țară.
- au fost aprobate *indicații metodice pentru cadre didactice la disciplina Boli Infecțioase* și *ghidul practic la disciplina Boli Infecțioase pentru studenții facultății de medicină* în Infecția cu HIV. Etiologie. Patogenie. Tablou clinic. Diagnostic. Tratament.
- a fost lansată elaborarea *ghidului de diseminare a cunoștințelor și bunelor practici de îngrijire a copilului pentru persoanele care trăiesc cu HIV și au în grijă copii HIV infectați*.
- a fost lansat procesul de elaborare a *ghidului pentru Managementul de Caz al pacientului cu HIV* care va servi drept instrucțiune pentru instituțiile medicale și sociale cât și organizațiile neguvernamentale implicate în îngrijirea pacientului HIV pozitiv și asigurarea acestuia cu servicii medicale și asociate cum ar fi: suportul nutrițional, schimbul de substanțe, intervenții ce țin de sănătatea mintală, aderență la tratament, prevenire, servicii sociale
- a fost elaborat și tipărit *ghidul în domeniul promovării și protecției drepturilor persoanelor care trăiesc cu HIV* destinat avocaților, juriștilor și membrilor organizațiilor neguvernamentale din domeniu.
- a fost elaborat și tipărit *ghidul cu privire la drepturile persoanelor care trăiesc cu HIV din perspectiva jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului*.

O direcție prioritară a proiectului a constituit-o îmbunătățirea cunoștințelor despre HIV/SIDA și consolidarea capacităților specialiștilor din domeniile medical, social, juridic, precum și membrilor echipelor multidisciplinare și reprezentanților ONG-urilor implicate în prestarea serviciilor de îngrijire și suport PTH și familiilor acestora. Tabelul de mai jos sumează cursurile de instruire organizate în semestrul unu al anului curent și numărul participanților.

Denumirea cursului de instruire	Numărul participanților
Prevenirea transmiterii materno-fetale a infecției cu HIV, Kiev, Ucraina	12 medici infecționiști, ostetricieni-ginecologi și neonatologi
Afectarea organelor și sistemelor în cadrul	16 medici infecționiști, oncologi,

infecției cu HIV, Kiev, Ucraina	neurologi
Managementul integrat al tratamentului infecției cu HIV, tuberculozei și hepatitelor la pacienții dependenți de droguri, Kiev, Ucraina	15 medici infecționiști, ftiziatri, narcologi
Infecția cu HIV. Curs pentru asistente medicale și asistenți sociali, Kiev, Ucraina	10 asistente medicale și asistenți sociali
Informații generale despre HIV/SIDA și e-learning ca instrument de învățământ la distanță	92 specialiști din instituțiile medico-sanitare publice din țară
Infecția cu HIV. Curs pentru medicii de familie	98 medici de familie din toată țara
Protecția și asistența victimelor traficului de ființe umane, violenței în familie și persoanelor infectate cu HIV/SIDA în cadrul Sistemului Național de Referire	119 reprezentanți ai echipelor multidisciplinare raionale
Sistemul de protecție socială în domeniul HIV/SIDA	53 asistenți sociali din sistemul social public
Promovarea integrării sociale a persoanelor care trăiesc cu HIV/TB și a altor grupuri vulnerabile	66 specialiști medicali ai Consiliului Republican pentru Expertiză Medicală și al Centrului Republican de Reabilitare
Incluziunea socială a persoanelor care trăiesc cu HIV, TB și a altor grupuri social vulnerabile	24 funcționari publici din cadrul MMPSF și membrii ai GTL pentru protecție și asistență socială
Protecția și asistența socială a persoanelor afectate de TB/HIV	89 lucrători din taberele de vară
Asistența maternală profesională a copiilor infectați sau afectați de HIV în cadrul sistemului de asistență socială	45 părinți adoptivi și personal al căminelor de tip familial
Drepturile omului, nediscriminarea, confidențialitatea și repararea prejudiciilor morale pentru persoanele care trăiesc cu HIV	182 avocați și juriști din sistemul de asistență juridică garantată de stat.
HIV/SIDA și drepturile omului	31 reprezentanți ai ONG-urilor din domeniu
Fundraising și procurări	29 reprezentanți ai ONG-urilor
Dezvoltarea și îmbunătățirea calității serviciilor grupurilor de suport	39 reprezentanți ai 10 ONG-uri care prestează servicii pentru PTH
Dezvoltarea organizațională, managementul organizațional, liderismul și managementul conflictelor	23 reprezentanți ai ONG-urilor
Pledoarie în cadrul Programului Național de Prevenire și Control al infecției HIV/SIDA și ITS pentru perioada 2011-2015	26 reprezentanți ai ONG-urilor
Cursuri de limbă română nivelul B1 și B2	39 reprezentanții ai Ligii
Cursuri de limbă română nivelul C1	40 reprezentanții ai Ligii

În paralel a fost continuată elaborarea modulelor de instruire la distanță (e-learning) în vederea consolidării capacităților prestatorilor de servicii medicale în HIV/SIDA și plasarea materialelor elaborate pentru fiecare modul pe pagina Web e-learning

<http://www.public-health.md/index.php?page=module-publice> pentru utilizatorii platformei de învățămînd la distanță. .

A fost asigurată îngrijirea și suportul PTH și familiilor acestora, inclusiv copiilor infectați și afectați de HIV, prin intermediul ONG-urilor (Liga PTH) care au oferit beneficiarilor consiliere medicală, asistență psihologică, consiliere socială, asistență de la egal la egal, servicii de referire, grupuri de ajutor reciproc, informare și educare, îngrijire la domiciliu, suport alimentar, îmbrăcăminte și rechizite școlare pentru copiii infectați cu HIV, etc. În total 4,296 persoane care trăiesc cu HIV au beneficiat de servicii de îngrijire și suport de la demararea programului, dintre care 579 au fost primar acoperite pe parcursul semestrului raportat. De asemenea au fost acoperite cu servicii membrii familiilor acestora. 773 PTH adulți au beneficiat de 1,280 pachete alimentare trimestriale pentru a asigura aderența la TARV. 257 copii HIV pozitivi și copiii pînă la vârsta de de 18 luni cu statut nedeterminat născuți din mame HIV au beneficiat de 441 pachete alimentare, inclusiv 72 copii HIV infectați care au primit cîte un set de îmbrăcăminte și rechizite școlare.

PTH au beneficiat, de asemenea, de asistență juridică oferită gratuit în cadrul proiectului. În total 40 PTH au primit asistență juridică pe parcursul semestrului în probleme de ordin legal, civil (inclusiv divulgarea statutului HIV), administrativ. 10 cazuri de încălcare a drepturilor PTH au fost preluate pentru litigarea strategică.

Totodată pe parcursul semestrului au fost lansate procesele de pregătire a conferinței naționale în domeniul HIV/SIDA cu participare internațională și de implementare a studiului de evaluare a statutului socio-economic al PTH.

Instituirea centrelor regionale sociale pentru persoanele infectate și afectate de HIV a fost o altă direcție prioritară de activitate în scopul creșterii calității vieții persoanelor cu HIV. Asemenea centre vor fi deschise în patru regiuni ale țării: Centru – Chișinău, Nord – Bălți, Sud - Comrat și Regiunea de Est - Tiraspol. Pe parcursul semestrului unu al anului curent au fost realizate lucrări de reabilitare a centrelor sociale din municipiile Chișinău, Bălți și Tiraspol. De asemenea a fost obținută o nouă locație pentru centrul social din regiunea de Sud și au fost lansate lucrările de proiectare a clădirii și ulterior procedurile de selecție a companiei care va efectua lucrările de reabilitare. Centrele au fost dotate cu unități de transport în paralel fiind lansate procedurile de dotarea cu mobilier, echipament IT și multimedia, electrocasnice, jucării și cărți pentru copii, etc. Pe parcursul semestrului, ca urmare a elaborării conceptul și întru asigurarea cadrului normativ a fost laborat regulamentul cadru pentru centrele regionale sociale pentru persoanele infectate și afectate de HIV.

Totodată a fost finisată renovarea și echiparea Secției de Îngrijiri Paliative, amplasate în incinta IMSP Dispensarul Dermatovenerologic Republican, vizavi de Secția de tratament a persoanelor HIV infectate și bolnave cu SIDA. Secția a fost transmisă IMSP Spitalul de Boli Infecțioase "Toma Ciorbă" la începutul lunii februarie anul curent.

Un alt component al proiectului a fost orientat spre suportul UDI în vederea creșterii aderenței la TS și creșterii calității vieții UDI. Pe parcursul semestrului centre regionale

de zi din Chișinău, Bălți, Cahul și Tiraspol au prestat servicii UDI, inclusiv din sectorul penitenciar, și familiilor acestora. În total 322 persoane în tratament de substituție și 759 UDI au beneficiat de cel puțin trei servicii oferite în cadrul centrelor, dintre care 97 persoane în TS și 231 UDI primar acoperiți pe parcursul semestrului raportat. De asemenea persoanelor în TS, inclusiv din penitenciare, le-au fost distribuite 280 pachete alimentare și igienice.

Informația detaliată referitor la activitățile implementate și rezultatele atinse este prezentată mai jos.

Activitățile implementate și rezultatele

OBIECTIVUL 1. Îmbunătățirea performanței proiectului Fondului Global, Runda a VI-a

Ref I: Îmbunătățirea performanțelor atinse în cadrul Rundeii 6 **Aria serviciilor oferite: Fortificarea sistemului sănătății**

Activitatea: Consolidarea capacităților specialiștilor medicali din serviciul de tratament ARV în managementul cazului cu HIV în străinătate

Statut: în proces

Pe parcursul trimestrului unu al anului 2011 Centrul PAS în colaborare cu Ministerul Sănătății a organizat patru cursuri de instruire în străinătate pentru specialiștii medicali din țară.

Cursurile de instruire au fost organizate, în perioadele 01–03 martie, 29-31 martie, 14–16 iunie și respectiv 28-30 iunie 2011, în Kiev, Ucraina de către organizația ucraineană "Chas Zhittyia Plus" în colaborare cu Departamentul HIV al Institutului de Epidemiologie și Boli Infecțioase „L.V. Gromashevskiy,, din cadrul Academiei de Științe Medicale din Ucraina (Clinica Lavra).

Primul curs axat pe "Prevenirea transmiterii materno-fetale a infecției cu HIV" a abordat particularitățile infecției cu HIV la gravide, managementul gravidelor infectate cu HIV, tratamentul ARV și profilaxia transmiterii materno-fetale, managementul copiilor născuți de mame infectate cu HIV, stigma și discriminarea, profilaxia post-expunere și a fost destinat medicilor infecționiști, ostetricieni-ginecologi și neonatologi implicați în profilaxia transmiterii materno-fetale a infecției cu HIV. 12 specialiști au participat la acest curs.

Al doilea curs de instruire a fost axat pe "Afectarea organelor și sistemelor în cadrul infecției cu HIV" și destinat medicilor infecționiști, oncologi, neurologi implicați în realizarea acordării asistenței medicale persoanelor infectate cu HIV. Cursul a abordat definirea maladiilor oportuniste de bază și a afecțiunilor organelor și sistemelor în cadrul infecției cu HIV, studierea particularităților de afectare a sistemului respirator, afecțiunilor oftalmologice, spectrului și frecvenței afecțiunilor TGI, afecțiunilor de bază

ale SNC de etiologie infecțioasă și neinfecțioasă, riscurilor de apariție a maladiilor cardio-vasculare, problemelor patologiei renale, afecțiunilor de bază ale pielii și mucoaselor și aspectelor maladiilor limfoproliferative în cadrul infecției cu HIV. 16 specialiști au participat la acest curs.

Al treilea curs „Managementul integrat al tratamentului infecției cu HIV, tuberculozei și hepatitelor la pacienții dependenți de droguri” a abordat situația epidemiologică și problemele de bază ale coinfecției HIV/TB/hepatite și dependența de droguri, diagnosticul și tratamentul coinfecțiilor HIV/HVB și HIV/HVC, abordarea tratamentului maladiilor infecțioase și narcologice, TARV la pacienții cu coinfecții HIV/TB/hepatite; particularitățile TARV la UDI, persoanele ce abuzează de alcool, tratamentul femeilor gravide UDI infectate cu HIV și integrarea serviciilor medicale și coordonarea ajutorului în coinfecțiile HIV/TB la UDI și a fost destinat medicilor infecționiști, ftiziatri, narcologi implicați în realizarea acordării asistenței medicale persoanelor infectate cu HIV. 15 specialiști au participat la acest curs.

Ultimul curs axat pe „Infecția cu HIV. Curs pentru asistente medicale și asistenți sociali” a fost destinat asistentelor medicale și asistenților sociali implicați în realizarea acordării asistenței medicale și sociale persoanelor infectate cu HIV și a abordat caracteristica și ciclul vital al HIV, diagnosticul infecției cu HIV, consilierea pre-testare, evoluția infecției cu HIV, stigma și discriminarea în cadrul infecției cu HIV, TARV, aderența la TARV, abordarea în echipă a ajutorului și susținerii PTHS care administrează TARV, organizarea lucrului social în domeniul HIV/SIDA. 10 specialiști au participat la acest curs.

Activitatea: Consolidarea capacităților membrilor echipelor multidisciplinare (specialiștilor din alte domenii decât cel medical) în managementul cazului cu HIV

Statut: în proces

Centrul PAS a organizat, în parteneriat cu MMPSF și Organizația Internațională a Migrației, patru cursuri de instruire pentru echipele multidisciplinare raionale care funcționează conform ordinului nr. 33 al Ministerului Sănătății și Protecției Sociale din 13.01.2006. Cursurile axate pe „Protecția și asistența victimelor traficului de ființe umane, violenței în familie și persoanelor infectate cu HIV/SIDA în cadrul Sistemului Național de Referire” au abordat aspectele legate de sistemul de protecție socială accesibil persoanelor infectate cu HIV/SIDA, sistemul național de referire pentru protecția și asistența victimelor și potențialelor victime ale traficului de ființe umane, fenomenul traficului de ființe umane, etc. Cursurile au fost organizate în perioadele 15-18 martie, 29 martie – 01 aprilie, 12-15 aprilie și respectiv 03-06 mai 2011 pentru echipele multidisciplinare din raioanele Criuleni, Ciadâr-Linga, Dubăsari și Dondușeni. În total au participat 119 reprezentanți ai echipelor multidisciplinare (reprezențați ai Direcției/Secției asistență socială și protecție a familiei, Direcției învățământ, tineret și sport, instituției medicale și sanitare raionale, comisariatului de poliție, oficiului stării civile, Agenției teritoriale pentru ocuparea forței de muncă, ONG-urilor specializate și alți actori relevanți).

Activitatea: Elaborarea regulamentului/ghidurilor care să asigure interacțiunea dintre instituțiile responsabile de managementul cazului cu HIV

Statut: în proces

În anul 2010, printr-o inițiativă comună, Centrul PAS și Biroul UNAIDS din Moldova au contractat doi experți internaționali pentru evaluarea serviciilor existente în domeniul HIV/SIDA și relațiilor dintre instituțiile care oferă aceste servicii și elaborarea unui concept clar privind implementarea unui sistem comprehensiv al managementului cazului cu HIV.

Drept continuare a evaluării și recomandărilor formulate de experți internaționali, în trimestrul unu al anului 2011 a fost lansat procesul de elaborare a ghidului pentru Managementul de Caz al pacientului cu HIV care va servi drept instrucțiune pentru instituțiile medicale și sociale cât și organizațiile neguvernamentale implicate în îngrijirea pacientului HIV pozitiv și asigurarea acestuia cu servicii medicale și asociate cum ar fi: suportul nutrițional, schimbul de substanțe, intervenții ce țin de sănătatea mintală, aderență la tratament, prevenire, servicii sociale. În acest sens au fost contractați doi specialiști din sectorul medical și social pentru a asigura coordonarea maximă a activităților dintre sectorul medical și sectorul social, care vor face referirea, vor pregăti pacientul pentru referire, vor face schimb de informații dintre managerii de caz clinic și cel de la nivel comunitar.

Conceptul ghidului și ulterior versiunea finală a acestuia vor fi revizuite de grupul tehnic de lucru instituit în acest sens prin ordin de Minister, grup care include specialiști de la Ministerul Sănătății, Ministerului Muncii, Protecției Sociale și Familiei, Centrului SIDA, Spitalului Clinic de Boli Infecțioase „Toma Ciorbă”, Dispensarului Republican de Narcologie, Oficiilor UNAIDS și OMS din Moldova, Centrului PAS, Fundației Soros-Moldova și Ligii PTH.

Versiunea preliminară a ghidului urmează a fi prezentată grupului tehnic în trimestrul trei al anului curent.

Ref II: Stabilirea unei abordări complexe în prestarea serviciilor pentru PTH
Aria serviciilor oferite: Fortificarea sistemului

Activitatea: Instruirea membrilor echipelor TARV la Centrele de Instruire ale Organizației Mondiale a Sănătății

Statut: în proces

În conformitate cu planul de instruire al Programului, Centrul PAS a negociat și planificat cu Centrul Regional de Instruire în tratamentul HIV pentru Europa și Asia Centrală, Sankt Petersburg, Rusia organizarea unui curs de instruire în „Managementul medical integrat al infecției cu HIV” pentru coordonatorilor instituțiilor de ftiziatrie, narcologie, boli infecțioase și obstetrică-ginecologie, care acordă asistență medicală persoanelor infectate cu HIV și coordonatorilor serviciilor sociale.

Cursul urmează a fi desfășurat în perioada 12-16 septembrie 2011 și va aborda coordonarea serviciilor de ftiziatrie, narcologie, obstetrică-ginecologie și boli infecțioase în acordarea asistenței medicale persoanelor infectate cu HIV, cât și coordonarea cu serviciile sociale. Cursul este destinat coordonatorilor instituțiilor de ftiziatrie, narcologie, boli infecțioase și obstetrică-ginecologie, care acordă asistență medicală persoanelor infectate cu HIV și coordonatorilor serviciilor sociale.

Ref IV: Îmbunătățirea cunoștințelor prestatorilor de servicii sociale în domeniul HIV/SIDA

Aria serviciilor oferite: Tratamentul ARV și monitorizarea

Activitatea: Îmbunătățirea cunoștințelor despre HIV și SIDA a asistenților sociali din cele mai afectate regiuni

Statut: în proces

Fundația Soros-Moldova în colaborare cu MMPSF a organizat un șir de instruirii de două și respectiv trei zile pentru asistenții sociali din sistemul social public în scopul îmbunătățirii abilităților de prestare a serviciilor PTH. Cursurile au abordat aspectele sociale ale persoanelor cu HIV/SIDA și persoanelor cu TB, drepturile omului și cadrul legal cu privire la HIV/SIDA și TB, tratamentul ARV și aderența, rolul societății civile în suportul PTH, colaborarea între sectoarele medical, social și neguvernamental, protecția copiilor infectați și afectați de HIV, îngrijirile paliative, etc. Organizate în perioadele 17-18 februarie și 11-13 mai 2011, cursurile au reunit 53 specialiști din toată țara.

Totodată la solicitarea MMPSF au fost organizate două cursuri de instruire în Promovarea integrării sociale a persoanelor care trăiesc cu HIV/TB și a altor grupuri vulnerabile la care au participat 66 persoane. Organizate în perioadele 26-28 aprilie și respectiv 8-10 iunie 2011, cursurile au fost destinate personalului medical al Consiliului Republican pentru Expertiză Medicală și al Centrului Republican de Reabilitare. Subiectele de bază abordate au inclus: prevederile Programului Național HIV/SIDA/ITS pentru anii 2011-2015, TARV, profilaxia post expunere, sistemul de protecție socială pentru persoanele infectate/afectate de HIV 2011-2015, Programul național de control al TB pentru 2011-2015, legea TB, drepturile omului în contextul integrării sociale a persoanelor cu TB, problemele epidemiologice ale TB la nivel național și internațional și rolul echipelor multidisciplinare în acordarea asistenței persoanelor infectate/afectate de HIV/SIDA, etc.

Activitatea: Revizuirea curriculum-ului pentru asistenții sociali, conform recomandărilor OMS și elaborarea modulului de curs în abordarea integrată a PTH

Statut: finalizată în 2010

Curriculum-ul pentru formarea continuă a asistenților sociali comunitari în domeniul HIV/SIDA a fost revizuit în baza recomandărilor OMS în scopul asigurării unei abordări integrate a prevenirii HIV, tratamentului, îngrijirii și suportului pentru PTH. Curriculum-ul a fost examinat și aprobat de către GTL pentru asistență și protecției sociale și ulterior aprobat de MMPSF, ordin nr. 221-P1 din 4 iunie 2010. În baza curriculum-ului menționat a fost elaborat și imprimat modul de instruire pentru asistenții sociali (1000 exemplare).

Ref V: Instituționalizarea instruirii prestatorilor de servicii în domeniul HIV/SIDA prin e-learning (învățământ la distanță)

Aria serviciilor oferite: Fortificarea sistemului

Activitatea: Preluarea experienței altor țări în e-learning

Statut: în proces

Centrul PAS a susținut vizita de documentare a unui reprezentant ai Școlii de Management Sănătate Publică din Republica Moldova la Virtual e-Hospital Foundation și Centrul Național Telemedical și e-Sănătate din Albania (CTTeS) în perioada 25-28 aprilie 2011. În cadrul vizitei a fost analizată experiența CTTeS și cele mai reușite practici în domeniu.

Activitatea: *Elaborarea curriculum-ului pentru Universitatea de Medicină și Farmacie în HIV/SIDA destinate formării continue a specialiștilor medicali*

Statut: în proces

Fundația Soros-Moldova în parteneriat cu ȘSP a semnat un acord cu Asociația „Masterat în Sănătate Publică” în vederea consolidării capacităților prestatorilor de servicii medicale în HIV/SIDA prin învățământul la distanță (e-learning).

Pentru elaborarea curriculum-ului a fost instituit un grup de lucru format din experți în medicină (medici de familie și infecționiști), manageri din sistemul de sănătate, reprezentanți ai USMF și clinicieni care au identificat domeniile pentru curriculum (epidemiologie, concepte cheie, suport și îngrijire, asistență pentru grupurile vulnerabile, comunicare și dezvoltare personală, M&E, drepturile omului în contextul HIV/SIDA, CTV, cadrul general HIV/SIDA) și nivelele de instruire (de bază, intermediar și avansat) reieșind din diversitatea personalului medical care urmează a fi instruit.

Pe parcursul perioadei raportate a fost finalizat procesul de elaborare și revizuire a modulelor, după care acestea , au fost discutate în cadrul Consiliului Metodic Central al Universității de Stat de Medicină și Farmacie "Nicolae Testemițanu" (17 februarie 2011).

Ulterior, materialele aprobate au fost corelate cu cerințele pentru învățământul la distanță. Pentru fiecare modul au fost pregătite prezentări în PowerPoint, teste de auto-evaluare pentru fiecare subiect și a evaluării finale pentru fiecare modul. Mai mult decât atât, pentru fiecare subiect a modulului au fost înregistrate prezentări video.

Materialele elaborate pentru fiecare modul au fost plasate pe pagina Web e-learning <http://www.public-health.md/index.php?page=module-publice> pentru utilizatorii platformei de învățământ la distanță. Modulele elaborate sunt revizuite și actualizate în mod sistematic.

Activitatea: *Dotarea sălii de cursuri a Școlii de Sănătate Publică*

Statut: finalizată în 2010

În anul 2010 Centrul PAS a dotat sala de cursuri a ȘSP cu un lot de echipament (computere, server pentru baza de date, copiator, imprimantă, proiector, laptop, etc.) pentru a asigura infrastructura tehnică necesară implementării corespunzătoare a cursurilor HIV/SIDA la distanță.

Activitatea: *Instruiri de bază pentru cursurile e-learning*

Statut: în proces

Sistemul de instruire la distanță este o experiență inovatoare pentru țara noastră respectiv specialiștii medicali necesită întâi de toate instruire în utilizarea metodologiei e-learning, după care cursurile la distanță urmează să fie testate și pilotate.

În acest context au fost organizate două cursuri de instruire în perioadele 18-21 mai și 25-28 mai pentru specialiștii din instituțiile medico-sanitare publice din țară „Informații generale despre HIV/SIDA” și „e-learning ca instrument de învățământ la distanță”. Cursurile au abordat contextul general, drepturile omului în contextul HIV/SIDA, CTV și aspectele legate de e-learning cum ar fi: sistemul bazat pe web, managementul paginii web, structura de login, comunicarea între participanți prin intermediul chat-ului, forumului și e-mail-uri de grup, bazele de date, accesarea materialelor, etc. În total au fost instruiți 92 specialiști din toată țara.

Ref VI: Favorizarea parteneriatelor în asistența socială pentru PTH

Aria serviciilor oferite: Fortificarea sistemului

Activitatea: *Elaborarea Planului Național de Acțiuni pe Protecția Socială și Asistența PTH*

Statut: finalizată în 2010

MMPSF în colaborare cu partenerii săi de dezvoltare a elaborat Planul sectorial de acțiuni în domeniul protecției sociale a persoanelor afectate/infectate HIV/SIDA pentru anii 2011-2015 în scopul extinderii activităților de prevenire, asigurare a accesului la servicii sociale și creării unui sistem de protecție socială deschis pentru persoanele infectate sau afectate de HIV. Planul are drept obiective: promovarea măsurilor de protecție socială a PTH și copiilor infectați sau afectați de HIV; dezvoltarea Sistemului Național de Referire adresat pentru asistența și protecția persoanelor; dezvoltarea serviciilor sociale adresate persoanelor și copiilor afectați/infecțați HIV/SIDA; evidența automatizată a persoanelor infectate/afectate HIV/SIDA în sistemul de protecție socială; promovarea măsurilor de protecție a persoanelor infectate/afectate HIV/SIDA la locul de muncă; promovarea măsurilor de protecție a lucrătorilor migranți.

Planul a fost examinat și aprobat de către GTL pentru asistență și protecției sociale și ulterior aprobat de MMPSF, ordin nr. 188 din 12 noiembrie 2010.

Activitatea: *Evaluarea statutului socio-economic al persoanelor care trăiesc cu HIV*
Elaborarea

Statut: în proces

Pe parcursul semestrului raportat Fundația Soros-Moldova a lansat procesul de implementare a studiului de evaluare a statutului socio-economic al PTH. La recomandarea GTL pentru asistență și protecției sociale, pentru implementarea cercetării a fost selectat un consultant național care a elaborat metodologia și chestionarele pentru focus-grupuri și interviuri. Chestionarele și metodologia cercetării au fost puse în discuție la ședința GTL pentru asistență și protecției sociale din 23 mai 2011 și ulterior la ședința GTL pe Monitorizare și Evaluare din 08 iunie 2011. Toate sugestiile și recomandările cu privire la cercetare au fost colectate și utilizate la operarea modificărilor în documentele elaborate. De asemenea au fost pre-testate chestionarele și selectată compania pentru a realiza studiul - CBS-AXA Centrul de Investigații Sociologice și de cercetare de marketing.

Activitatea: *Asigurarea legăturii între specialiștii în sănătate și asistenții sociali*

Statut: în proces

Centrul PAS a procurat un lot de tehnică de calcul (300 computere) destinată asistenților sociali pentru raportarea cazurilor de protecție și asistență a persoanelor infectate și

afectate de HIV. Echipamentul a fost distribuit serviciilor cu titlu gratuit conform Ordinului MMPSF nr. 198 din 01 decembrie 2010.

În acelaș timp MMPSF de comun cu partenerii au analizat posibilitățile de elaborare a unui sistem de informare automatizat de date ale serviciului social în scopul obținerii informației despre contribuția statului cu privire la serviciile sociale acordate persoanelor HIV pozitive.

Soluția optimă identificată în acest sens prevede ajustarea și completarea cu componente noi a bazei de date republicane de evidență a beneficiarilor de ajutor material, compensații la transport, locomotorie, benzină, foilor de tratament și serviciilor sociale acordate de Direcțiile/Secțiile de asistență socială și protecția a familiei raionale, Fondurile locale de susținere socială a populației din mun. Bălți, mun. Chișinău și UTA-Găgauzia și Centrele sociale regionale. Acesta bază de date urmează a fi ajustată în așa mod ca să fie posibilă o interconexiune cu sistemul automatizat de date despre persoanele care trăiesc cu HIV din sistemul de sănătate – cu SYME HIV. Aceste conexiuni sunt în corespundere cu respectarea confidențialității informației și limitarea de acces la datele confidențiale. În baza acestui sistem va fi posibilă monitorizarea prestațiilor și serviciilor sociale acordate persoanelor cu statut HIV + și respectiv numărului de persoane acoperite cu servicii de către sistemul social.

Ref VII: Fortificarea capacității instituționale pentru prestarea serviciilor sociale pentru PTH

Aria serviciilor oferite: Fortificarea sistemului

Activitatea: Instruirea personalului din cadrul Ministerului Muncii, Protecției Sociale și Familiei în HIV/SIDA (planificare strategică, M & E, etc)

Statut: finalizată

În conformitate cu Hotărârea Guvernului nr.375 din 6 ianuarie 2011, prerogativele GTL pentru asistență și protecției sociale au fost extinse pentru a acoperi componentele de asigurare a protecției sociale atât a persoanelor afectate de HIV cât și a celor afectate de TB. Reieșin din extinderea ariei de responsabilități a GTL, cât și din aprobarea la finele anului 2010 a unui nou Program Național de Prevenire și Control a HIV/SIDA și ITS pentru perioada 2011-2015, unui nou Program Național de Control al tuberculozei pentru perioada 2011-2015 și a unei noi strategii Antidrog pentru 2011-2018, MMPSF a venit cu solicitarea de a organiza un curs de instruire în vederea familiarizării membrilor GTL și personalului MMPSF cu obiectivele și activitățile prevăzute în programele menționate mai sus și stabilirea rolului MMPSF în implementarea acestor programe naționale. Solicitarea MMPSF a fost discutată și susținută de GTL pentru protecție și asistență socială din 25 ianuarie 2011.

Prin urmare, în perioada 10-12 martie 2011, a fost organizată instruirea „Incluziunea socială a persoanelor care trăiesc cu HIV, TB și a altor grupuri social vulnerabile” la care au participat 24 funcționari publici din cadrul MMPSF și membrii ai GTL.

Activitatea: Susținerea grupului național de lucru în domeniul protecției sociale

Statut: în proces

Grupul tehnic de lucru (GTL) pentru asistență și protecției sociale a fost instituit prin ordinul MMPSF nr. 12-P din 14 februarie 2010 în scopul facilitării cooperării între

principalii actori din domeniul protecției sociale a PTH. GTL se reunește în mod regulat în funcție de necesități sau la cererea membrilor grupului tehnic de lucru.

În vederea facilitării cooperării dintre principalele părți interesate, pe parcursul semestrului u nu al anului 2011, mandatul grupul tehnic de lucru a fost extins pentru a acoperi și componentul tuberculoză și respectiv redenumit din GTL pentru protecției și asistență socială în GTL "Asistență Socială și Protecție pentru persoanele afectate de TB/HIV".

Pe parcursul semestrului grupul s-a reunit de trei ori (25 ianuarie, 03 martie și 23 mai 2011) pentru a discuta problemele curente din domeniu sau pentru a asista partenerii în implementarea activităților de program (procesele verbale ale ședințelor pot fi accesate pe site-ul CNC: www.ccm.md).

Activitatea: *Asigurarea vizitelor de monitorizare în teren*

Statut: finalizată

Centrul PAS a procurat o unitate de transport pentru MMPSF în scopul facilitării vizitelor de monitorizare a serviciilor de asistență socială prestate PTH în cadrul sistemului, respectării deciziilor GTL pentru asistență și protecție socială și nu în ultimul rând pentru a fortifica, prin vizitele în teren, parteneriatul cu Echipele Multidisciplinare raionale și a consolida sistemul de protecție socială a PTH. Microbusul a fost transmis MMPSF în luna februarie anul curent.

OBIECTIVUL 2. Îmbunătățirea calității vieții Persoanelor care trăiesc cu HIV

Ref III: Instruirea personalului medical în tratamentul HIV/SIDA și îngrijire în conformitate cu protocoalele OMS

Aria serviciilor oferite: Tratamentul antiretroviral și monitorizarea

Activitatea: *Revizuirea, tipărirea și distribuirea curriculum-ului HIV/SIDA pentru colegiile și universitatea de medicină și îmbunătățirea cunoștințelor specialiștilor colegiilor de medicină în domeniul HIV/ SIDA*

Statut: în proces

Centrul PAS în colaborare cu Colegiul Național de Medicină și Farmacie și Universitatea de Medicină și Farmacie a lansat revizuirea curriculum-ului HIV/SIDA pentru învățământul medical post-secundar și universitar. În acest scop au fost contractate două echipe de specialiști din cadrul colegiului și respectiv universității de medicină care au avut drept obiectiv revizuirea curriculum-ului existent și elaborarea unor ghiduri pentru profesori și suporturilor de curs pentru elevi/studenti. Ghidurile pentru profesori urmează să servească drept suport metodic pentru cadrele didactice din colegiile și universitatea de medicină, iar suporturile de curs pentru elevi/studenti drept materiale de instruire în cadrul formării profesionale inițiale.

Prin urmare pentru Colegiile de Medicină și Farmacie au fost elaborate :

- Infecția cu HIV. *Support de curs pentru formarea inițială* (versiune romană și rusă)
- Infecția cu HIV. *Ghid pentru profesori*

Atît ghidul pentru profesori cît și suportul de curs au fost discutate și recomandate spre editare de Consiliul metodic al Colegiului Național de Medicină și Farmacie, proces verbal nr. 2 din 25 octombrie 2010.

Pe parcursul semestrul unu al anului curent, materialele au fost traduse, tipărite și transmise Colegiului Național de Medicină și Farmacie pentru distribuire în restul colegiilor de medicină din țară.

Pentru Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie au fost elaborate:

- Infecția cu HIV. Etiologie. Patogenie. Tablou clinic. Diagnostic. Tratament. *Indicații metodice pentru cadre didactice la disciplina Boli Infecțioase*
- Infecția cu HIV. Etiologie. Patogenie. Tablou clinic. Diagnostic. Tratament. *Ghid practic la disciplina Boli Infecțioase pentru studenții facultății de medicină*

Aceste materiale au fost discutate la ședința Comisiei Metodice Departamentale de profil în domeniul bolilor infecțioase, epidemiologice și microbiologice, proces verbal nr. 3 din 22.12.2010 și ulterior recomandate pentru editare de Consiliul Metodic Central al Universității de Stat de Medicină și Farmacie "Nicolae Testemițanu", proces verbal nr. 3 din 18.04.2011. Tipărirea materialelor este planificată pentru trimestrul trei al anului.

Activitatea: *Îmbunătățirea cunoștințelor specialiștilor colegiilor de medicină în domeniul HIV/ SIDA*

Statut: finalizată în 2010

Drept urmare a revizuirii curriculum-ului HIV/SIDA a Colegiilor de Medicină și Farmacie, în perioada 17-19 decembrie 2010 a fost organizat un curs de instruire în „Infecția cu HIV și predarea acestui subiect în cadrul colegiilor de medicină” destinat profesorilor de la colegii implicați în predarea HIV/SIDA în aceste instituții. Cursul a abordat curriculum-ul HIV/SIDA în cadrul colegiilor de medicină, metodele de predare și aspectele medicale ale infecției cu HIV și a reunit 25 specialiști.

Activitatea: *Instruirea personalului medical în îngrijiri paliative*

Statut: finalizată în 2010

În contextul instituirii unei Secții de Îngrijiri Paliative pentru persoanele care trăiesc cu HIV, Centrul PAS a organizat, în perioada 14-16 decembrie 2010, în Chișinău, un curs de instruire în „Îngrijirile paliative în infecția cu HIV” destinat medicilor, asistenților medicali, psihologilor implicați în acordarea îngrijirilor paliative persoanelor infectate cu HIV. Cursul a abordat aspectele psiho-sociale și medicale ale îngrijirilor paliative în cadrul infecției cu HIV. Aspectele psiho-sociale au fost prezentate de un expert străin cu experiență vastă în domeniu care este psihologul clinician principal în cadrul Institutului Național de Boli Infecțioase "Prof. Dr. Matei Balș" din București, România. 24 de specialiști au participat la acest curs.

Activitatea: *Instruirea medicilor infecționiști și personalului medical din serviciul de medicină primară*

Statut: în proces

Centrul PAS a organizat în perioada 02-03 martie, 16-17 martie, 14-15 aprilie și respectiv 21-22 aprilie 2011, la Chișinău, patru cursuri de instruire în „Infecția cu HIV. Curs pentru medicii de familie”. În cadrul cursurilor au fost abordate sistemul de acordare a asistenței medicale persoanelor infectate cu HIV, monitorizarea clinică și de laborator,

managementul pacientului infectat cu HIV de către medicul de familie, stigma și discriminarea, aderența la TARV, coinfecția HIV/TB. 98 medici de familie din toată țara au participat la aceste cursuri.

Ref VIII: Asigurarea suportului PTH în îngrijirea paliativă prin instituirea Secției de Îngrijire Paliativă

Aria serviciilor oferite: Îngrijire și suport pentru bolnavii cronici

Statut: finalizată

Pe parcursul semestrului raportat, au fost finalizate lucrările de renovare a Secției de Îngrijiri Paliative (cu o suprafață totală de 799m²) amplasate în incinta IMSP Dispensarul Dermatovenerologic Republican, vizavi de Secția de tratament a persoanelor HIV infectate și bolnave cu SIDA care se află în gestiunea IMSP Spitalului de Boli Infecțioase "Toma Ciorbă". De asemenea secția a fost dotată cu mobilier, inclusiv medical, echipament informațional, echipament electrocasnic, safeuri, etc. și cu un autovehicul specializat pentru asigurarea bunei sale funcționări.

Pe data de 09 februarie 2011, în conformitate cu prevederile ordinului Ministerului Sănătății nr. 60 din 31.01.2011, secția renovată și echipată a fost transmisă IMSP Spitalului de Boli Infecțioase "Toma Ciorbă".

În paralel Grup de Lucru, instituit de Ministerul Sănătății (ordin nr. 261 din 19.04.2010) pentru elaborarea actelor normative și reglementarea activității secției de îngrijiri paliative pentru PTH, a elaborat Regulamentul cu privire la organizarea serviciilor de îngrijiri paliative pentru persoanele cu HIV/SIDA care a fost aprobat prin ordinul MS nr. 244 din 31.03.2011.

Ref IX: Promovarea și îmbunătățirea aderenței la TARV

Aria serviciilor oferite: Îngrijire și suport pentru bolnavii cronici

Activitatea: Asigurarea PTH cu pachete alimentare în vederea creșterii aderenței la tratament

Statut: în proces

Statutul socio-economic al PTH este unul din factorii determinanți ai ratei mari de abandon a TARV. Pentru a micșora rata abandonului și crește aderența la tratament în cadrul proiectului este asigurat suportul alimentar pentru PTH prin distribuția pachetelor alimentare.

La începutul anului 2011 criteriile de vulnerabilitate a PTH elaborate în anul 2010 au fost revizuite în conformitate cu recomandările GTL și aprobate noile criterii de vulnerabilitate în baza cărora sunt selectați beneficiarii și mecanismul de distribuire al pachetelor alimentare (sedința GTL din 25 ianuarie 2011). Noile criterii sunt aplicate începând cu trimestrul unu al anului 2011.

Pe parcursul trimestrului unu al anului au beneficiat de pachete alimentare trimestriale (în valoare de 30 Euro) 773 persoane care trăiesc cu HIV cărora le-au fost distribuite 1280 pachete.

Activitatea: Granturi pentru ONG-urile care prestează servicii PTH și familiilor acestora

Statut: în proces

Fundația Soros-Moldova a susținut implementarea proiectelor orientate spre suportul în teren a PTH și familiilor acestora oferind ONG-urilor active în domeniul HIV/SIDA 11 granturi în bază de concurs. Proiectele acoperă toate regiunile Republicii Moldova inclusiv teritoriul din stânga Nistrului și au drept scop susținerea PTH și familiilor acestora, îmbunătățirea calității vieții PTH, oferirea serviciilor și referirea PTH la servicii sociale, psiho-sociale și medicale, integrarea PTH în societate, elaborarea și distribuirea materialelor informațional-educative.

ONG-urile contractate și regiunile acoperite în cadrul proiectelor sunt prezentate în tabelul de mai jos.

#	Denumirea ONG-ului/urilor	Localitățile acoperite cu servicii în cadrul proiectelor
1	ONG „Respirația a Doua” în parteneriat cu ONG „Șansa Plus”	Bălți, Dondușeni, Fălești, Șoldănești, Edineț, Otaci, Glodeni, Sîngerei, Briceni, Drochia, Ocnîța
2	ONG „Centrul Regional de Politici Comunitare”	Strășeni, Hîncești, Orhei, Telenești, Ungheni, Nisporeni
3	ONG „Credința”, Chișinau în parteneriat cu ONG „Copilărie pentru toți”	Chișinau (inclusiv suburbiile: Cricova, Grătiești, Stăuceni, Budești, Bubuieci, Cruzești), Vadul lui Vodă Călărași, Criuleni, Dubăsari, Rezina, Căușeni, Ștefan Vodă
4	ONG „Credința – N”	Bălți, Florești, Rîșcani
5	ONG „Biaz Gul”	Comrat, Ceadir-Lunga, Basarabeasca, Cimislia, Taraclia
6	ONG „Zdorovoe Budushcee”	penitenciarele din stînga Nistrului
7	ONG „Zdorovoe Budushcee”	Tiraspol, Slobozia, Grigoriopol
8	ONG „Miloserdie”	Bender
9	ONG „Speranta Vieții”	Cahul, Vulcănești, Leova, Cantemir
10	ONG „Viața Nouă” în parteneriat cu ONG „Mamele pentru viață”	Chișinau, Anenii Noi, Ialoveni, Soroca, penitenciarele din Republica Moldova
11	ONG „Trimiti”	Râbnîța, Camenca

În cadrul proiectelor este oferită o gamă largă de servicii pentru PTH și familiile acestora și anume: consultanță medicală, asistență psihologică, kinetoterapie/ftzioterapie, consiliere socială, asistență de la egal la egal, suport în obținerea documentelor de identitate și a altor documente, referire la serviciile prestate de instituțiile publice, grupuri de ajutor reciproc pentru PTH, copiii HIV infectați și familiile acestora, activități de informare și educare, îngrijire la domiciliu, etc. În total 4296 persoane care trăiesc cu HIV au beneficiat de servicii de îngrijire și suport dintre care 579 primar acoperite pe parcursul semestrului raportat.

Totodată începând cu luna mai 2011 a fost lansat un proiect orientat spre consolidarea capacităților grupurilor de suport reciproc pentru PTH ca parte a suportului psihosocial pentru PTH, implementat de Centrul Regional de Politici. Proiectul are drept scop îmbunătățirea abilităților grupurilor de suport în acordarea asistenței de calitate înaltă și sprijinului pentru PTH, și are drept scop facilitarea schimbului de experiență între grupuri, instruirea membrilor grupurilor, consilierea și susținerea acestora întru creșterea capacităților de grup.

Activitatea: *Tipărirea materialelor informaționale pentru susținerea activităților IEC ale ONG-urilor care prestează servicii PTH și familiilor acestora*

Statut: în proces

Pentru a susține activitățile de informare și educare în cadrul proiectelor, Fundația Soros-Moldova de comun cu ONG-urile care implementează proiectele de suport pentru PTH a selectat un set de materiale informaționale pentru tipar. Setul de peste 60000 exemplare include așa materiale ca: Серия - просто о сложном: ВИЧ/СПИД: вопросы и ответы; Права и обязанности ВИЧ-инфицированных лиц; Серия - просто о сложном: Учимся жить с ВИЧ; Серия - просто о сложном: Инфекции передающиеся половым путем: вопросы и ответы; Что такое тест на ВИЧ и зачем он нужен; Проведение групп взаимопомощи для детей, которых коснулась эпидемия ВИЧ/СПИДа; Туберкулёз и ВИЧ инфекция; ВИЧ и гепатиты; Быть здоровым/А fi sănătos, etc.

Totodată pentru regiunea din stânga Nistrului a fost susținut un proiect care prevede printarea materialelor pentru regiune. În cadrul acestui proiect a fost tipărit un set de cinci materiale (8000 exemplare) și anume: Женские вопросы; Женщины, беременность, дети и ВИЧ; Тем кто впервые узнал о своём ВИЧ статусе - серия для позитивных людей; Быть здоровым; Оппортунистические инфекции и ВИЧ.

Activitatea: *Granturi pentru a asigura funcționarea centrelor sociale regionale*

Statut: în proces

În contextul instituirii centrelor regionale sociale în fiecare regiune a țării (Centru – Chișinău, Nord – Bălți, Sud - Comrat și Regiunea de Est – Tiraspol), Fundația Soros-Moldova a susținut implementarea a patru proiecte de susținere a centrelor în fiecare dintre aceste regiuni. În tabelul de mai jos sunt arătate ONG-urile regionale și centrele regionale sociale susținute.

#	Denumirea ONG-ului/urilor	Centru regional susținut
1	ONG „Respirația a Doua”, Bălți,	Centru social regiunea Nord
2	ONG „Credința”, Chișinău	Centru social regiunea Centru
3	ONG „Biaz Gul”, Comrat	Centru social regiunea Sud
4	ONG „Zdorovoe Budushcee” în parteneriat cu ONG „Belaia Roza”, Tiraspol	Centru social regiunea de Est

În cadrul acestor proiecte ONG-urile regionale oferă un șir de servicii cum ar fi consiliere medicală, suport psihologic, consiliere socială, asistență de la egal la egal, servicii de referire. ONG-urile regionale sunt de asemenea implicate în selecția beneficiarilor de pachete alimentare, procurarea și distribuirea pachetelor adulților cât și în identificare și asigurarea suportului pentru copiii infectați și afectați de HIV (pachete alimentare și îmbrăcăminte/rechizite școlare).

Ref X: Asigurarea identificării și aderenței la TS a UDI prin asistența ONG-urilor
Aria serviciilor oferite: Îngrijire și suport pentru bolnavii cronici

Statut: în proces

ONG Viața Nouă în colaborare cu DRN, FSM, ONG "Tinerii pentru Dreptul la Viață", ONG "Zdorovoe Budueshee" Tiraspol implementează un șir de activități orientate spre identificarea UDI, evaluarea necesităților acestora, asigurarea suportului psiho-social, referirea la servicii de dezintoxicare și reabilitare, referirea la TS orientate spre creșterea aderenței la TS și creșterea calității vieții UDI.

Serviciile pentru UDI, inclusiv din sectorul penitenciar, și familiilor acestora sunt prestate în cadrul a patru centre regionale de zi:

- Centrul de zi " Pas cu pas" în Chișinău,
- Centrul de zi „Plus” în Bălți,
- Centrul de zi „Pas cu pas” în Cahul și
- Centrul de zi „Punct de sprijin” din Tiraspol.

Centrele de zi oferă o gamă largă de servicii cum sunt: consiliere psihologică, suport alimentar (pachete alimentare), consiliere de la egal la egal, consultanță juridică, referire la servicii medicale și sociale, referire la TS, consiliere în TS, servicii în teren, activități de informare și distribuire de materiale informaționale, grupuri de ajutor reciproc, etc.

În total 322 persoane în tratament de substituție au beneficiat de cel puțin trei servicii oferite în cadrul centrelor, dintre care 97 primar acoperiți pe parcursul semestrului raportat. Totodată 759 UDI au beneficiat de minimum trei servicii, dintre care 231 primar acoperiți în semestrul raportat.

De asemenea au fost distribuite 280 pachete alimentare și igienice (pachete trimestriale în valoare de 40 Euro: 30 Euro componentul alimentar și 10 Euro cel igienic) persoanelor aflate în TS, inclusiv din penitenciare pentru a crește aderența la tratament.

În paralel Viața Nouă a elaborat și tipărit buletine informative trimestriale (1000 exemplare per trimestru). Acestea împreună cu alte materiale informative au fost distribuite beneficiarilor proiectului prin intermediu centrelor de zi dar și a instituțiilor partenere.

Ref XI: Suport pentru copii infectați și afectați de HIV

Aria serviciilor oferite: Suport pentru copii orfani și bolnavi cronici

Activitatea: Asigurarea suportului pentru copii infectați și afectați de HIV: pachete alimentare, îmbrăcăminte și rechizite școlare

Statut: în proces

Alimentarea adecvată este indispensabilă pentru a asigura calitatea vieții și eficiența tratamentului antiretroviral la copii cu HIV/SIDA. În acest sens toți copii HIV infectați și copii de până la vârsta de 18 luni cu statut nedeterminat născuți din mame HIV pozitive beneficiază de pachete alimentare trimestriale (în valoare de 30 Euro). Pe parcursul semestrului au primit pachete 257 copii infectați și afectați de HIV cărora le-au fost distribuite 441 pachete.

De asemenea, reieșind din faptul că familiile afectate de HIV deseori se confruntă cu probleme financiare și nu-și pot asigura copii cu lucrurile necesare pentru școală, toți copii HIV infectați sunt asigurați de două ori pe an cu un set de îmbrăcăminte și rechizite

școlare/jucării pentru a le asigura dreptul la educație. 72 de copii HIV infectați au beneficiat de două ori de acest suport pe parcursul trimestrului.

Activitatea: *Organizarea taberelor de vară pentru copii infectați și afectați de HIV și mamele acestora*

Statut: în proces

Fundația Soros-Moldova de comun cu ONG-urile care prestează servicii PTH au selectat copii infectați sau afectați și însoțitorii acestora care anul curent vor beneficia de sejururi gratuite în tabere de vară în vederea îmbunătățirii calității vieții copiilor infectați și afectați de HIV. Pe parcursul semestrului au fost selectate taberele de vară, elaborat programul de activități și făcute toate aranjamentele pentru buna lor desfășurare. Sejururile sunt planificate pentru trimestrul trei al anului.

Activitatea: *Instruirea personalului taberelor de vară în HIV/SIDA*

Statut: finalizată

Fundația Soros-Moldova în colaborare cu MMPSF a organizat patru sesiuni de instruire în Protecția și asistența socială a persoanelor afectate de TB/HIV cu durata de o zi pentru personalul din taberele de vară în vederea pregătirii acestora pentru necesitățile speciale ale copiilor infectați sau afectați de HIV. Sesiunile au avut loc pe data de 17, 18, 19 și respectiv 20 mai 2011 și au abordat informația generală despre HIV/SIDA, epidemiologia HIV/SIDA în Republica Moldova, stigma și discriminarea, impactul psiho-social al infecției HIV la copii și adolescenți, specificul îngrijirilor acordate copiilor infectați sau afectați de HIV, protecția copilului rămas fără îngrijire părintească, etc. Instruirile au reunit 89 participanți.

Activitatea: *Instruirea părinților adoptivi și personalului din căminele de tip familial*

Statut: în proces

Fundația Soros-Moldova în colaborare cu MMPSF a organizat două cursuri de instruire în „Asistența maternală profesională a copiilor infectați sau afectați de HIV în cadrul sistemului de asistență socială” pentru părinții adoptivi și personalul căminelor de tip familial în vederea îmbunătățirii abilităților de prestare a serviciilor profesionale pentru copiii infectați sau afectați de HIV. Cursurile au avut loc în perioadele 24-25 februarie și 3-4 martie 2011 și au abordat aspectele legate de drepturile copilului, protecția copilului rămas fără îngrijire părintească, plasarea copilului în cadrul sistemului profesional de asistența maternală ca o formă de protecție, noțiunile de bază privind HIV/SIDA, impactul psiho-social al infecției cu HIV la copii și adolescenți și specificitatea de îngrijire acordată copiilor infectați sau afectați de HIV. Un număr total de 45 de specialiști au participat la aceste instruirii.

Activitatea: *Elaborarea modulului de curs pentru instruirea asistenților parentali profesioniști angajați în cadrul sistemului social*

Statut: finalizată în 2010

Curriculum-ul în domeniul instruirii asistenților parentali profesioniști a fost revizuit și suplimentat cu o secțiune referitor la HIV/SIDA și îngrijirea și suportul copiilor infectați sau afectați de HIV. Modulul de curs elaborat pentru instruirea părinților profesioniști a fost examinat și aprobat de GTL pentru asistență și protecție socială și ulterior aprobat de MMPSF, ordin nr. 175 din 13 octombrie 2010. Modulul de curs a fost tipărit (600 exemplare) și este distribuit participanților la instruire.

Activitatea: Elaborarea unui ghid de formare pentru PTH pentru îngrijirea copilului

Statut: în proces

FSM a lansat procesul de elaborare a unui ghid de diseminare a cunoștințelor și bunelor practici de îngrijire a copilului pentru persoanele care trăiesc cu HIV și au în grijă copii HIV infectați. Scopul acestui ghid este susținerea PTH în oferirea unei mai bune îngrijiri și sprijin pentru copii.

Procedurile legate de elaborarea ghidului au fost puse în discuție în cadrul GTL pentru protecție și asistență socială din 25 ianuarie 2011, și în conformitate cu decizia GTL a demarat procesul de analiză a materialelor existente în domeniu și de stabilire a conținutului optim pentru ghid.

Ref XII: Instituirea centrelor sociale regionale pentru PTH

Aria serviciilor oferite: Suport pentru copii orfani și bolnavi cronici

Statut: în proces

Un component important a proiectului este crearea și menținerea centrelor regionale pentru persoane infectate și afectate de HIV pentru a îmbunătăți calitatea vieții persoanelor cu HIV prin oferirea unui șir de servicii noi dezvoltate și referirea la serviciile deja existente din sistemul de protecție socială. Astfel de centre vor fi instituite în patru regiuni ale țării: Centru – Chișinău, Nord – Bălți, Sud - Comrat și Regiunea de Est - Tiraspol.

Locațiile pentru amplasarea centrelor sociale pentru persoanele infectate și afectate de HIV au fost identificate în strânsă colaborare cu MMPSF și APL în gestiunea cărora vor trece centrele și care după finisarea proiectului vor prelua costurile de operare a acestora. În urma demersurilor Consiliile Municipale au decis să ofere pentru centre următoarele spații:

- Municipiul Chișinău: spațiu cu o suprafață aproximativă de 741m² (parte a fostului bloc alimentar (etajul 1 și 2) în incinta Spitalului Clinic Municipal nr. 1, strada Melestiu 20 lit. M.
- Municipiul Bălți: spațiu cu o suprafață aproximativă de 505 m² (aripa dreapta a grădiniței) din strada Victoriei 7A.
- Municipiul Tiraspol: spațiu cu o suprafață de 474 m² pe strada Mira 33.

Centrul PAS a asigurat proiectarea clădirilor oferite de APL pentru a răspunde necesităților, iar lucrările de reabilitarea au demarat în luna noiembrie pentru centrele sociale din municipiile Chișinău, Bălți și Tiraspol. Estimate pentru o perioadă de la 6-7 luni acestea urmează a fi finisate pe parcursul trimestrului 3 al anului curent.

În ce privește centrul social din regiunea de Sud, după o tentativă eșuată, a fost lansat un nou șir de negocieri cu autoritățile centrale din Găgăuzia pentru identificarea unui alt spațiu. Drept urmare a demersurilor MMPSF, Comitetul Executiv al Găgăuziei prin decizia nr. 1/9 din 03.02.2011 a propus spațiul din str. Lenina (o aripă a Centrului Regional pentru Tineret), cu o suprafață de 250². Centrul PAS a lansat lucrările de proiectare a clădirii și ulterior procedurile de selecție a companiei care va efectua lucrările de reabilitare a clădirii.

Între timp, microbusele procurate pentru buna funcționare a centrelor au fost transmise APL-urilor în componența cărora sunt Centrele Sociale, și au fost semnate contractele pentru dotarea centrelor cu mobilier, echipament IT și multimedia, electrocasnice, jucării și cărți pentru copii, etc.

Întru asigurarea cadrului normativ și ca urmare a elaborării conceptului centrului regional social pentru persoanele infectate și afectate de HIV (aprobat prin ordinul Ministerului MMPSF nr. 216-P din 31 mai 2010), MMPSF de comun cu partenerii și ONG-urile regionale au elaborat regulamentul cadru pentru centre.

Ref XIII: Evaluarea situației drepturilor omului în contextul HIV/SIDA
Aria serviciilor oferite: Reducerea stigmei

Activitatea: *Evaluarea respectării drepturilor omului în contextul HIV/SIDA*

Statut: în proces

Institutul pentru Drepturile Omului din Moldova a susținut în anul 2010 realizarea unui studiu de evaluare a drepturilor PTH în Republica Moldova. Studiul a avut drept scop documentarea violării drepturilor persoanelor cu HIV/SIDA, evidențierea practicilor și lacunelor existente care cauzează încălcări ale drepturilor PTH și analiza curenților sistemului care duc la încălcarea drepturilor PTH.

Raportul studiului intitulat „Incluziune sau Excluziune Socială: drepturile persoanelor cu HIV/SIDA în Republica Moldova” a fost prezentat spre examinare GTL pentru M&E în luna Octombrie 2010. Raportul prezintă o analiza a drepturilor PTH care sunt încălcate în Republica Moldova (discriminare, stigmatizare, testare, confidențialitate, accesul la tratament și calitatea serviciilor medicale, dreptul la muncă și la protecție socială, alte drepturi - libertatea persoanei, dreptul de a întemeia o familie și dreptul la viața familială, dreptul la educație, accesul la justiție). Lansarea publică a raportului urmează a fi organizată în toamna anului 2011.

Activitatea: *Instruirea juriștilor/avocaților din sistemul de asistență juridică gratuită garantată de stat*

Statut: în proces

IDOM în colaborare cu Consiliul Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat a organizat un șir de instruirii în "Drepturile omului, nediscriminarea, confidențialitatea și repararea prejudiciilor morale pentru persoanele care trăiesc cu HIV" destinate ombudsmenilor și avocaților care oferă asistență juridică gratuită în cadrul sistemului de asistență garantată de stat. Cursurile au abordat aspecte legate de dreptul la viața privată din perspectiva CEDO, drepturile PTH, cadrul național și internațional în domeniu, încălcarea drepturilor PTH, încadrarea juridică a încălcărilor, discriminarea PTH, normele deontologice profesionale în relația cu un client PTH, prejudiciile morale, etc. Pe parcursul semestrului raportat au fost organizate 8 cursuri de instruire cu durata de trei zile la care au participat 182 avocați și juriști din sistemul de asistență juridică garantată de stat.

Activitatea: *Revizuirea curriculum-ului Facultății de Drept pentru reflectarea aspectului HIV și protecției drepturilor PTH*

Statut: finalizată în 2010

IDOM în colaborare cu Facultatea de Drept a USM a revizuit curriculum-ul pentru studenții Facultății de Drept în vederea suplimentării cu subiectul HIV/SIDA și protecția drepturilor persoanelor infectate sau afectate de HIV. Modulul „Protecția drepturilor PTH” a fost aprobat și introdus în curriculum-ul Facultății de Drept pentru disciplinele „Protecția internațională a drepturilor omului” și „Dreptul medical” începând cu 1 septembrie 2010.

Ref IV: Asigurarea asistenței juridice și litigării
Aria serviciilor oferite: Reducerea stigmei

Activitatea: *Asigurarea asistenței juridice PTH și litigării cazurilor strategice privind drepturilor PTH*

Statut: în proces

IDOM asigură continuu asistență juridică/litigare gratuită PTH și familiilor acestora. În acest sens o echipă de avocați contractați în cadrul proiectului oferă servicii persoanelor care trăiesc cu HIV la nivel local. În baza unui orar prestabilit avocații se deplasează în teren și oferă consultații juridice în cadrul ONG-urilor care prestează servicii de îngrijire și suport PTH sau celor care oferă servicii grupurilor cu risc sporit de infectare cum ar fi ONG-urile Viața Nouă, Tinerii pentru Dreptul la Viață, Respirația a doua, Pas cu Pas, centrul ATIS, etc. În total 40 PTH au primit asistență juridică pe parcursul semestrului. Asistența solicitată de PTH ține de probleme de ordin legal, civil (inclusiv divulgarea statutului HIV), administrativ.

Avocații programului au preluat 10 cazuri de încălcare a drepturilor PTH pentru litigarea strategică în vederea schimbării practicilor existente. Cazurile litigate țin de divulgarea statutului HIV fără informarea și permisiunea PTH, atitudine neprofesională din partea lucrătorului medical, includerea informației cu referire la statutul HIV în cartea medicală a pacientului, privarea de drepturile părintești, etc.

O parte din cazuri au fost soluționate pozitiv, o parte sunt în proces de examinare iar unul a fost transmis la Curtea Europeană pentru Drepturile Omului.

Totodată au fost elaborate trei rapoarte pentru: (1) raportarea privind problematica HIV la Comitetul Națiunilor Unite privind Drepturile Economice, Sociale și Culturale, care a avut loc în mai 2011 (Raportul poate fi accesat pe <http://www2.ohchr.org/english/bodies/cescr/cescrs46.htm>), (2) raportarea privind problematica HIV în UE-Republica Moldova dialogul referitor la drepturile Omului; și (3) raportarea privind problematica HIV pentru evaluarea periodică (EPU) a Republicii Moldova către ONU pentru Consiliul Drepturilor Omului care va avea loc la Geneva, în octombrie 2011.

În rapoartele menționate mai sus au fost incluse informații, analiză și preocupările legate de încălcările drepturilor omului în domeniul discriminării persoanelor care trăiesc cu HIV în Republica Moldova. Documentele vin cu sugestii și recomandări referitoare la îmbunătățirea legislației existente în domeniul, precum și îmbunătățirii sistemului instituțional necesare a fi întreprinse în vederea respectării drepturilor persoanelor care trăiesc cu HIV.

Activitatea: *Elaborarea ghidului în drepturile PTH pentru juriști și reprezentanții ONG-urilor din domeniu*

Statut: finalizată

IDOM a susținut elaborarea unui Ghid în domeniul promovării și protecției drepturilor persoanelor care trăiesc cu HIV destinat avocaților, juriștilor și membrilor organizațiilor neguvernamentale din domeniu. Ghidul include informație succintă și practică despre: HIV și SIDA, drepturile omului și sănătatea, cadrul normativ în vigoare și respectarea drepturilor PTH, apărarea drepturilor PTH pe plan național și internațional, și o analiză a bazei normative care asigură drepturile și garanțiile PTH în regiunea din stânga Nistrului. Ghidul (bilingv Română - Rusă) a fost tipărit în 500 exemplare și urmează a fi distribuit actorilor interesați.

Totodată a fost lansată elaborarea unui ghid cu privire la drepturile persoanelor care trăiesc cu HIV din perspectiva jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului. Necesitatea elaborării acestui ghid a fost dictată de faptul că în pofida existenței a numeroase ghiduri, studii și documentare care descriu, din punct de vedere procedural, măsurile necesare pentru inițierea unui caz pentru a fi prezentate la Curtea Europeană a Drepturilor Omului (CEDO), în Republica Moldova nu există nici un ghid de lucru care să identifice și să rezumeze aspectele specifice modul de prezentarea a drepturilor persoanelor care trăiesc cu HIV. Ghidul elaborat reprezintă un instrument pentru avocații și specialiștii din Republica Moldova în apărarea drepturilor persoanelor care trăiesc cu HIV, precum și pentru familiarizarea cu cazurile privind protecția drepturilor persoanelor care trăiesc cu HIV, atât la nivel național cât și la nivel de Curtea Europeană a Drepturilor Omului. Ghidul a fost tipărit în 500 exemplare și este distribuit în cadrul evenimentelor organizate de IDOM.

Activitatea: *Instruirea reprezentanților ONG-urilor din domeniu în drepturile omului în contextul HIV/SIDA*

Statut: în proces

IDOM a organizat în perioada 23-25 februarie 2011 un curs de instruire în „HIV/SIDA și drepturile omului” destinat reprezentanților ONG-urilor din domeniu. Cursul a abordat aspecte legate de HIV și SIDA, drepturile omului, ne-discriminare, respectarea confidențialității persoanelor HIV pozitive și mecanismele de acționare în cazurile de încălcare a drepturilor omului, dispozițiile legale naționale și internaționale privind HIV/SIDA. În total au fost instruiți 31 reprezentanți ai ONG-urilor din domeniu.

Activitatea: *Întruniri periodice cu Autoritățile Publice Locale și liderii comunităților cu privire la respectarea drepturilor PTH și promovarea incluziunii*

Statut: în proces

IDOM a organizat în perioada raportată 4 mese rotunde în orașele Vulcănești, Cantemir, Călărași și Hîncești în vederea abordării problemelor legate de încălcarea drepturilor PTH în regiune. În cadrul întâlnirilor au fost abordate aspectele privind respectarea drepturilor persoanelor care trăiesc cu HIV, mecanismele naționale pentru protecția drepturilor PTH, rolul APL, specialiștilor medicali, asistenților sociali, ONG-urilor și altor actori pentru a preveni discriminarea persoanelor care trăiesc cu HIV și promova incluziunii acestora. Primele două mese rotunde au reunit reprezentanți ai autorităților publice locale și ai altor actori relevanți cum ar fi Consiliile Raionale, Departamentul de Educație, Tineret și Sport, oficiile de stare civilă, agențiile de ocupare a forței de muncă, spitalele raionale, Centrele Medicilor de Familie, Centrele pentru copii, Departamentul pentru minori din Birourile Regionale de Poliție, Departamentele de Asistență Socială și Protecție a Familiei, și a unor ONG-uri care activează în domeniul.

Experiența din ultimul an arată că cele mai multe încălcări ale drepturilor PTH sunt încălcate de personalul medical prin nerespectarea confidențialității și a datelor cu caracter personal și cea mai mare parte a dosarelor inițiate de către avocații a Programului de litigare sunt

împotriva personalului medical sau instituțiilor medicale. Prin urmare două dintre cele patru mese rotunde au reunit preponderent lucrători ai sectorului medical: medici de familie, asistente medicale, și alt personal medical.

OBIECTIVUL 3. Fortificarea Ligii Naționale a PTH

Ref XV: Suport pentru Liga PTH

Aria serviciilor oferite: Fortificarea societății civile

Buna funcționare a Ligii PTH a fost asigurată prin susținerea echipei secretariatului Ligii, dotarea secretariatului cu echipament informațional și logistic, automobil, mobilier necesar operării și implementării activităților în cadrul proiectului, susținerea dezvoltării paginii web a Ligii (<http://www.ligaaid.md>), elaborării și tipăririi buletinului Ligii și altor materiale informaționale, precum și a tuturor costurilor de administrare și operare.

În februarie 2011 la cererea secretariatului Ligii PTH, CNC cu suportul Centrului PAS și Fundației Soros-Moldova a trimis o cerere de asistență tehnică către Grant Management Solutions pentru consolidarea capacităților Ligii. În perioada 30 mai - 08 iunie 2011 GMS a organizat vizită de evaluare a Ligii. În cadrul vizitei echipa GMS s-a întâlnit cu reprezentanții actorilor din domeniu pentru a identifica punctele slabe și a stabili planul de asistență a Ligii. A doua vizită a echipei de GMS este programată pentru luna iulie, 2011 iar ultima pentru luna septembrie 2011.

Activitatea: Participarea membrilor Ligii la evenimentele internaționale și instruirea membrilor Ligii

Statut: în proces

În vederea consolidării Ligii și dezvoltării capacităților membrilor acestea, a fost susținută:

Participarea membrilor Ligii la evenimente internaționale după cum urmează:

- 9 reprezentanți ai ONG-uri membri sau parteneri ai Ligii au participat în perioada 25-27 mai 2011 la conferința internațională "HIV în Regiunea Europeană - unitate și diversitate", organizată de Institutul Estonian National pentru Dezvoltare în Sănătate la Tallinn, Estonia. Conferința a abordat aspecte legate de prevenirea HIV, îngrijire și suport în regiunea europeană cu accent pe țările europene de est, intervențiile de prevenire HIV în rândul UDI din sectoarele penitenciar, reducerea riscurilor, bunele practici și cele mai recente descoperiri în prevenirea și controlul HIV. Totodată evenimentul a dat posibilitatea participanților să împărtășească experiența lor în domeniu și să stabilească relații și oportunități de colaborare cu ONG-urile partenere din Europa de Est.
- În perioada 01-20 mai 2011, doi reprezentanți ai Ligii au participat la instruirea "Asistența psiho-socială, suport, educație și protecție a copiilor și adolescenților infectați sau afectați de HIV" organizată de Agenția MASHAV din Izrael pentru Dezvoltare și Cooperare Internațională în colaborare cu UNAIDS, UNESCO și OMS în Haifa, Izrael. Instruirea a fost focalizată pe aspectele multidimensionale ale HIV/SIDA, abordarea post-traumă, lucru în echipe multidisciplinare, reintegrarea în societate a persoanelor HIV infectate, specificul lucrului cu copiii și adolescenți HIV pozitivi, etc.

- În perioada 27 mai – 01 iunie 2011, un reprezentant al Ligii și un beneficiar al ONG-ului "Copilărie pentru toți" la seminarul "Dezvoltarea liderismului în rândul adolescenților afectați de HIV", organizat de Uniunea persoanelor care trăiesc cu HIV din Europa de Est și Asia Centrală și UNICEF la Kiev, Ucraina. Seminarul a abordat aspecte legate de liderismul și individualitatea adolescenților, lucru în echipă cu semenii, aspectele psihologice în rapoartele copil-adolescent versus adult-adolescent, elemente de pledoarie, dezvoltarea echipelor, reducerea barierelor de comunicare, etc.

Instruirea membrilor Ligii după cum urmează:

- în perioada 24-26 februarie 2011 a fost organizat un curs de instruire în fundraising și procurări la care au participat 29 persoane. Scopul cursului a fost de a crește nivelul de cunoștințe în rândul comunității PTH referitor la regulile și procedurile de procurare a bunurilor și serviciilor, colectarea fondurilor la nivel național și internațional, etc.
- în perioada 24-25 martie 2011 a fost organizată o instruire în "Dezvoltarea și îmbunătățirea calității serviciilor grupurilor de suport". Instruire a fost organizată la cererea ONG-urilor Centrul Regional de Politici Comunitare și Viata Noua în vederea îmbunătățirii abilităților membrilor grupurilor de suport în acordarea asistenței și sprijinului pentru PTH. 39 persoane – reprezentanți ai 10 ONG-uri care prestează servicii pentru PTH au participat la instruire.
- în perioada 13-15 aprilie 2011, în vederea îmbunătățirii cunoștințelor membrilor Ligii în dezvoltare organizațională, management organizațional, liderism și managementul conflictelor a fost organizat un curs de instruire în managementul ONG-urilor. Cursul a abordat structura organizatorică a ONG-urilor, conceptul de management și schimbare organizațională, managementul ciclului de proiect, cadrul juridic: modele, documente, contracte, managementul resurselor umane, etc. și a reunit 23 participanți.
- în perioada 21-23 iunie 2011, a fost organizat un curs de instruire în "Pledoarie în cadrul Programului Național de Prevenire și Control al infecției HIV/SIDA și ITS pentru perioada 2011-2015". Cursul a fost conceput în scopul de a mări rolul ONG-urilor în pledoaria și implementarea obiectivelor și principiilor generale ale Programului Național și a reunit 26 participanți.
- pe parcursul semestrului 40 reprezentanții ai Ligii au urmat cursuri de limbă română nivelul B1 și B2 (în primele trei luni ale semestrului) și 39 reprezentanți ai Ligii au urmat nivelul C1 (în trimestrul doi al anului).

Activitatea: Organizarea adunărilor bianuale a membrilor Ligii

Statut: în proces

Secretariatul Ligii a organizat o adunare generală a membrilor Ligii în perioadele 29-31 martie 2011. Ședința a fost focusată pe alegerea președintelui și consiliului coordonator al ligii, raportarea activităților realizate în anul 2010, planul de activitate pentru anul 2011, ajustarea statutului ligii, etc. și a reunit reprezentanții ligii, reprezentanții ONG-non membre ale Ligii care prestează servicii de îngrijire și suport pentru PTH, medicii infecționiști din raioane (în una din zile). Printre prezentatorii invitați la ședință se numără Centrul SIDA, Centrul PAS, Fundația Soros-Moldova, Primăria mun. Bălți, etc.

Activitatea: Organizarea conferinței naționale în domeniul HIV/SIDA cu participare internațională

Statut: în proces

Conferința națională în domeniul HIV/SIDA cu participare internațională este un eveniment bianual care are drept scop abordarea răspunsului țării la HIV/SIDA, mediatizarea aspectelor cheie, precum și oferirea unei platforme pentru schimbul de informații, cele mai bune practici și lecțiile învățate, dar și sensibilizare PTH întru creșterea implicării în elaborarea de politici, dezvoltarea programelor și implementarea acestora.

Conceptul conferinței și necesitatea constituirii comitetului de organizare au fost puse în discuție în cadrul GTL pentru comunicare și prevenire. Drept rezultat a fost decisă componența comitetului și a unui focus grupului permanent care va organiza întâlniri regulate pentru planificare evenimentului. Pe parcursul perioadei raportate comitetul s-a reunit pentru discutarea termenilor de referință pentru selecția unei companii care va asigura logistica evenimentului, de asemenea au fost discutate și stabilite locul și perioada desfășurării evenimentului, lista invitaților, moderatorilor, vorbitorilor și participanților, conținutul ședințelor plenare și tematica atelierelor de lucru. Totodată în cadrul ședinței Conciliului Național de Coordonare a fost făcut un apel către toți actorii să vină cu propuneri referitor la agenda conferinței. Evenimentul este planificat pentru toamna anului curent.

Activitatea: *Organizarea evenimentelor în zile notabile (Ziua Mondială de Luptă împotriva SIDA, Ziua Comemorării persoanelor decedate de SIDA)*

Statut: în proces

La 25 martie 2011 Fundația Soros Moldova, a lansat un apel pentru propuneri de proiecte mici (care nu depășește suma de 500 Euro) pentru a organiza evenimente de Ziua Comemorării persoanelor decedate de SIDA. Către termenul limită au fost primite 14 propuneri de proiecte de la ONG-urile din domeniu, dintre care au fost selectate și aprobate spre finanțare 6 prezentate de ONG-urile: Vis-Vitalis, Ungheni, Tinerele Femei, Cernoleuca, Sansa Plus, Bălți, Respirația a Doua, Bălți, Miloserdie, Bender și Biaz Gul, Comrat.

De Ziua Comemorării persoanelor decedate de SIDA, ONG-urile menționate au organizat un șir de evenimente consacrate comemorării persoanelor decedate de SIDA, cum ar fi: conferințe de presă, seminare, mese rotunde, activități de informare și distribuire a materialelor informaționale, discuții cu publicul, ceremonii religioase în cadrul bisericilor, etc. Scopul de bază al evenimentelor a fost sensibilizarea opiniei publice cu privire la HIV/SIDA și consolidarea eforturilor în diminuarea stigmatizării și discriminării PTH.

Mai mult decât atât, toate organizațiile care prestează servicii de îngrijire și suport pentru PTH în cadrul Rundeii a opta, au organizat evenimentele în regiunile în care activează. Mai multe ONG-uri au luat parte la evenimentele organizate în Piața Marii Adunări Naționale din Chișinău inclusiv la maratonul "multe lumini pentru Drepturile Omului!" organizate de către UNAIDS, în colaborare cu World AIDS Campaign, Liga persoanelor care trăiesc cu HIV, Fundația SIDA Est-Vest, Asociația Viața Nouă, Fundația Soros-Moldova, Ministerul Educației, Ministerul Sănătății, Direcția de Sănătate a primăriei Chișinău.

Indicatorii de performanță ai programului

La finele semestrului trei de implementare a programului performanță medie a indicatori de proces este de 140% (la calcularea mediei fiecare indicator fiind stabilit la un scor maxim de 150%).

Din 11 indicatori de proces în baza cărora se măsoară performanța programului țintele au fost depășite pentru 9 indicatori iar pentru alți doi indicatori țintele au fost substanțial atinse.

Tabelul de mai jos prezintă rezultatele atinse pentru fiecare indicator versus ținte.

Numărul grantului	MOL-809-G06-H			
Actualizarea progresului pe grant - Perioada de raportare	Ciclu:	Semestrial	Numărul	3
Actualizarea progresului pe grant - Perioada acoperită	Data de început:	1-Ian-2011	Data de final :	30-Iun-2011
Actualizarea progresului pe grant - Numărul	3			

Nr.	Aria serviciilor oferite	Indicatori	Țintele semestrul 3 (cumulative pe durata programului i)	Rezultatele obținute în semestrul 3 (cumulative pe durata programului i)	0 - 59%	60 - 89%	> 90%	Comentarii
1	Fortificarea sistemului: Furnizarea serviciilor ARV și Monitorizare	Numărul personalului medical (medici și aistente medicale) și non-medical (psihologi, asistenți sociali, educatori de la egal la egal, etc.) instruiți în HIV/SIDA	625	1 099	176%			Un total de 505 persoane au fost instruite în semestrul 3, dintre care: 53 lucrători medicali instruiți în prevenirea transmiterii HIV de la mamă la făt și afectarea organelor și sistemelor în cadrul infecției cu HIV (la Clinica Lavra); 119 lucrători non-medicali din echipele multidisciplinare din cadrul Sistemului Național Social de Referire au fost instruiți în domeniul protecției și asistenței

						victimelor traficului uman, violenței domestice și asistenței PTH în cadrul Sistemului Național de Referire; 98 specialiști în asistență medicală primară au fost instruiți în infecția HIV; 119 asistenți sociali din cele mai afectate regiuni au fost instruiți în HIV/SIDA; 92 specialiști din IMSP au fost instruiți în HIV/SIDA și utilizarea platformei de instruire la distanță; și 24 specialiști a MMPSF au fost instruiți în HIV/SIDA.
2	Îngrijire și suport pentru bolnavii cronici	Numărul de PTH care primesc îngrijiri paliative	25	34	136%	27 de pacienți infectați cu HIV au primit servicii de îngrijiri paliative în cadrul Secției de tratament a persoanelor HIV infectate și bolnave cu SIDA pe parcursul perioadei raportate (îngrijire a pielii, părului, unghiilor, cavității bucale, ochilor, tratamentul profilactic al pneumoniei, tratamentul medicamentos simptomatic, alimentație, etc.)
3	Îngrijire și suport pentru bolnavii cronici	Numărul de PTH care primesc pachete alimentare pentru a crește aderența la tratamentul ARV	715	961	134%	Un număr total de 375 de PTH au primit pachete alimentare pe parcursul semestrului 3 (beneficiari unici).
4	Suport pentru copii orfani și vulnerabili	Numărul de copii infectați și afectați de HIV/SIDA care primesc suport social	248	332	134%	Un număr total de 101 copii au primit suport social în timpul semestrului 3 (beneficiari unici): 62 de copii în timpul trimestrului 5 și 39 – în trimestrul 6.
5	Outreach pentru schimbarea comportamentului	Numărul de UDI în tratament de substituție cu metadonă care au primit cel puțin 3 servicii de suport din partea ONG-urilor care lucrează în reabilitarea UDI.	344	322	94%	În semestrul trei un total de 97 de UDI aflați în TS (acoperiți pentru prima dată) au primit cel puțin 3 servicii de suport (din pachetul: sprijin psiho-social, grupuri de suport reciproc, educație de la egal la egal, distribuire de materiale informaționale și pachete alimentare și igienice) oferite de ONG-uri care lucrează în reabilitarea UDI.

6	Outreach pentru schimbarea comportamentului	Numărul și procentul persoanelor aflate în tratamentul de substituție cu metadonă (TS) care au fost în TS continuu cel puțin 6 luni pe parcursul ultimelor 12 luni	50%	53%	106%	Un total de 92 de persoane din 173 care a inițiat TS în timpul P3-P4 (iunie-decembrie 2010) au finalizat cel puțin 6 luni de tratament continuu. Actualmente TS este oferită în trei site-uri: Dispensarul Republican de Narcologie, Spitalul Municipal Bălți și Departamentul Instituțiilor Penitenciare (în 7 penitenciare).
7	Îngrijire și suport pentru bolnavii cronici	Numărul persoanelor care trăiesc cu HIV/SIDA care au primit servicii de îngrijire și suport	4 750	4 296	90%	În semestrul trei 579 de PTH au fost pentru prima dată acoperiți cu servicii de îngrijire și suport în cadrul a 10 proiecte implementate în acest sens. Beneficiarii au beneficiat de următoarele servicii: consiliere psiho-socială, consultații medicale, distribuție de materialele informaționale și consiliere de la egal la egal, servicii de referință furnizate de către instituțiile publice, grupuri de suport reciproc, etc.
8	Reducerea stigmei	Numărul de ombudsmeni și avocaților care oferă asistență juridică gratuită instruiți în drepturile omului, non-discriminare și principiile de asistență juridică.	300	426	142%	Un număr total de 182 avocaților care oferă asistență juridică gratuită în cadrul sistemului de asistență garantată de stat au fost instruiți în semestrul 3, în cadrul a 8 cursuri de instruire, în drepturile omului, non-discriminare, confidențialitatea și despăgubirea prejudiciilor morale ale PTH.
9	Reducerea stigmei	Numărul de cazuri de încălcare a drepturilor PTH inițiate pentru litigarea strategică	30	39	130%	10 cazuri de litigare au fost inițiate în semestrul 3. Cazurile sunt legate de de divulgarea statutului HIV fără informarea și permisiunea PTH, atitudine neprofesională din partea lucrătorului medical, includerea informației cu referire la statutul HIV în cartea medicală a pacientului, privarea de drepturile părintești, etc.
10	Reducerea stigmei	Numărul PTH care au primit asistență juridică (consultații oferite de rețeaua juridică)	70	182	260%	Pe parcursul semestrului 3 40 PTH au primit asistență juridică oferită de avocații proiectului. Asistența primită ține de probleme de ordin legal, civil (inclusiv divulgarea statutului HIV), administrativ.

11	Consolidarea societății civile și consolidarea capacității instituționale	Numărul de membri ai Ligii PTH instruiți în limbi, planificare strategică, M&E, etc.)	240	340	142%	196 de reprezentanți ai ONG-urilor care furnizează servicii PTH au fost instruiți pe parcursul semestrului 3: 40 de persoane au participat la cursurile de limbă română (nivelul B1 și B2) și 39 de persoane au urmat cursuri de limbă română (nivelul C1); 39 de persoane au fost instruite în dezvoltarea și îmbunătățirea calității serviciilor prestate de grupurile de suport reciproc; 29 în colectarea de fonduri și achiziții; 23 în managementul ONG și 26 de persoane au fost instruiți în advocacy.
----	---	---	-----	-----	-------------	--

Utilizarea fondurilor

Fondurile Grantului au fost disbursate și utilizate în conformitate cu planificările inițiale. Către finele trimestrului trei de implementare Centrului PAS i-au fost disbursate de către Fundul Global 5,615,283 Euro iar cheltuielile efective pentru implementarea activităților au fost de 4,589,159 Euro.